

EXPUNERE DE MOTIVE

**la propunerea legislativă pentru modificarea și completarea
Legii nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale,
pentru modificarea Legii administrației publice nr. 215/2001, precum și pentru
modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali**

Actualul sistem de vot pentru alegerea autorităților administrației publice locale - primarul și președintele Consiliului Județean - într-un singur tur, pe baza celui mai mare număr de voturi și nu a majorității voturilor valabil exprimate – și-a arătat limitele în ceea ce privește capacitatea acestor aleși de a genera dezvoltare locală în strânsă legătură cu interesele cetățenilor. Alegerea lor într-un tur unic nu este specifică culturii politice românești, având în vedere că, până în 2012, a funcționat scrutinul în două tururi, în situația în care nu se înregistra din primul tur alegerea unui candidat care obținea peste 50% din voturile valabil exprimate ale cetățenilor.

Potrivit studiului „Reprezentare politica și democratizare. Guvernanță și politici locale”¹, la alegerile locale din 2004 și 2008, desfășurate în două tururi, în 60% dintre localitățile din România a fost nevoie de al doilea tur pentru a stabili câștigătorul. Astfel, în 2004, a fost nevoie de al doilea tur pentru alegerea primarilor din 60% dintre primării, iar în 2008, în 48% dintre primării. Atât în 2004, cât și în 2008, în 45% dintre localitățile în care a avut loc turul al doilea, diferența între candidați a fost mai mică sau egală cu 10%. Dintre cele 48% primării în care s-a organizat al doilea tur de scrutin în 2008, în 27% a avut loc o inversare de ordine între primii candidați față de turul I. Potrivit aceluiași studiu citat, peste o treime dintre primarii aleși la primul mandat în 2008 fuseseră plasați pe poziția a doua în turul I. **Datele sugerează că, atunci când alegerile se organizează într-un singur tur, numărul primarilor noi este cu până la o treime mai mic.**

După 2012, noul sistem de vot, într-un singur tur, a consolidat poziția dominantă a candidaților care au câștigat cu peste 50% în peste 70% dintre localități. Pe baza acestor date, **se constată că diferența medie de voturi, exprimată în procente, între primii doi candidați la funcția de primar tinde să fie dublă în sistemul de vot într-un tur față de cea în două tururi.**

¹ Gabriel Bădescu, George Jigla (2015). „Reprezentare politică și democratizare, Guvernanță și politici locale”.

Astfel, actualul sistem de vot, reglementat prin Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale generează o serie de vulnerabilități și deficite democratice care s-au acutizat pe fondul unei participări cetățenești modeste, atât în campania electorală mult scurtată, cât și la vot.

Percepția asupra celui mai bine plasat candidat (de obicei, cel în funcție) generează un comportament de vot pragmatic prin descurajarea votanților care nu favorizează candidatul aflat în poziția dominantă și mobilizarea celor care îl susțin pe acesta din urmă.

Scurtarea campaniei electorale, diminuarea calității dezbaterii între candidați și comportamentul de vot pragmatic perpetuează o cultură politică ce oferă competențe exclusive politicianilor în ceea ce privește formularea priorităților de politici publice locale, chiar înainte de a fi aleși și în ciuda legitimității lor scăzute. Strategia pentru consolidarea administrației publice 2016-2020 recunoaște că această abordare clasică în administrația publică trebuie depășită în condițiile unei reforme structurale majore a administrației publice care să mute accentul de la latura formală a administrației publice la reprezentativitate și implicare cetățenească în dezvoltarea la nivel local. Alegerea autorităților locale reprezintă un eveniment politic cu caracter de prag pentru comunitatea care este chemată la vot, generator de schimbări la nivelul conducătorilor structurilor administrației publice locale, dar care nu oferă și garanții pentru dezvoltarea locală, chiar dacă sunt întrunite condițiile unei capacități administrative consolidate. Aceasta ne arată că **simpliciter alegerea a noilor autorități nu generează implicit calitate în serviciile publice oferite de administrația publică cetățenilor**. De aceea, **găsirea celor mai adecvate soluții pentru dezvoltare locală poate cântări mai mult pentru funcționarea eficientă a administrației publice atunci când reprezentativitatea aleșilor locali – primari și președinți ai Consiliului Județean – crește**.

Astfel, prezenta propunere legislativă își propune să crească reprezentativitatea aleșilor locali și implicit a soluțiilor pentru dezvoltare locală propuse de aceștia prin introducerea sistemului de vot în două tururi.

În democrația reprezentativă, asigurarea mandatului reprezentativ se face prin supunerea la testul votului. Din acest punct de vedere, sistemul electoral structurează interesele legitime ale cetățenilor prin intermediul candidaților și partidelor politice care solicită votul în baza programelor lor politice care influențează apoi programele de guvernare locală. Partidele politice sunt vehicule esențiale care facilitează legăturile cetățenilor în

societate. Pentru aceste considerente, este necesară revenirea la un sistem de vot care să satisfacă dubla exigență privind **reprezentativitate și legitimitatea**.

Având în vedere cele menționate, înaintăm prezenta inițiativă legislativă pentru alegerea primarilor și a președinților de Consilii Județene în două tururi, potrivit unui sistem majoritar de vot în două tururi, cu următoarele efecte:

1. Creșterea reprezentativității și legitimității celor mai importanți aleși locali – factori cheie în dezvoltarea locală în strânsă legătură cu nevoile cetățenilor;
2. Crearea de șanse egale în procesul electoral pentru partide noi, mici și candidați independenți;
3. Creșterea pluralismului politic din societatea românească ca „o condiție și o garanție a democrației constituționale”, conform Art. 8 alin. (1) din Constituție. Principala implicație este că partidele și candidații în alegerile locale își vor îndeplini rolul constituțional de a contribui „la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor”, potrivit Art. 8 alin. (2) din Legea fundamentală. Pluralismul politic și competiția crescută asigură creșterea competitivității ofertei electorale a candidaților și a calității campaniei electorale.
4. Șanse mai mari de atingere a consensului în comunitate în ceea ce privește soluțiile de politici publice care se prefigurează în campania electorală pentru alegerea autorităților administrației publice locale. De aceea, prin revenirea la sistemul de vot în două tururi, cresc șansele ca soluțiile partidelor și candidaților să fie mai aproape de comunitățile locale și de interesele lor de dezvoltare locală. Candidații nu numai că vor deveni mai receptivi, dar vor fi nevoiți să prezinte soluții orientate către cetățeni, atingând, totodată, miza Strategiei pentru consolidarea administrației publice: dezvoltarea locală prin construcția de proiecte comune care sunt reflectate în administrație drept „proiectele societății”, și nu ale candidaților care intră în alegeri pe poziția dominantă.

În numele inițiatorilor,

Senator Claudiu-Richard TÂRZIU